

Motion till riksdagen 2013/14: MJ455

av Solveig Zander och Staffan Danielsson (C)

Bärplockare

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om problematiken med utländska bärplockare i Sverige.

Motivering

Det var kanske 10 000–15 000 utländska bärplockare som förväntansfullt kom till Sverige år 2012 för att med stöd av allemansrätten ägna sig åt kommersiell bärplockning i flera månader. I år, 2013, var det inte lika många. I norra Uppland var det uppskattningsvis mellan 150 och 200 personer. Samtidigt uppger företrädare för bärbranschen att infrastrukturen för organiserad plockning klarar ca 4 000.

Man ska visa hänsyn och vara varsam mot naturen. Det är något annat om 10 000 människor eller fler reser långväga ifrån till Sverige i hopp om att kunna utnyttja allemansrätten till kommersialiserad bärplockning i flera månader. Det kompliceras ytterligare om man är helt beroende för sin dagliga försörjning att kunna sälja bär och inte har resurser att övernatta under ordnade former t ex på campingplatser. Resultatet kan bli sanitära olägenheter, brist på mat, vatten, bränsle till bilar m m. Tiotals eller hundratals ”vildcampare” tillsammans i oorganiserade former medför att spillolja lämnas kvar i naturen, toalett saknas, sophögar växer höga, diverse bråte blir kvar och marken, skogen blir förstörd. Detta står i strid med allemansrätten som endast torde medge någon eller några dagars övernattnings med familjen förutsatt att ingen nedskräpning sker på platsen.

Länsstyrelse och polis kan utfärda föreskrifter och avhysa ”vildcampare” i större grupper men i praktiken låter detta sig svårligen göras. Kostnaden för detta är också för hög. Det är märkligt att avhysning endast kan ske efter ansökan till kronofogden enligt lagen om betalningsföreläggande och handräckning, vilket kräver identifiering och tar tid. Här måste regelverken

Fel! Okänt namn på

skärpas så att polisen vid behov snabbt kan agera och avhysa campare som inte följer allemansrättens hänsynsregler. Äganderätten måste tillåta att markägaren via polisen direkt kan avhysa personer som åsidosätter allemansrätten vilket är nödvändigt för allas trevnad, inte minst för markägaren. Polisen ska inte behöva be kronofogden om tillåtelse.

Ett annat förslag är att länsstyrelsen inför anmälningsplikt för alla som organiserar bärplockning i ett län, d v s bäruppköparna. En garant för att man har en seriös bärproducent som i och med det har vissa förpliktelser. Medborgare från länder utanför EU måste ha tillfälliga arbetstillstånd för att få komma hit och kommersiellt plocka bär. Sedan några år växer också antalet, främst bulgarer, som kommer hit som lever under utsatta och fattiga förhållanden i sitt hemland. Ryktet har spridit sig om möjligheten att fritt plocka bär och på några månader kanske man kan tjäna mer än tiotusentals kronor. Enbart i en kommun, Tierp, levde i år mellan 150 och 200 bärplockare i olika åldrar i många veckor vid lägerplatserna kring byn Mehedeby. Det blev problem och markägaren fick ställa i ordning lägerplatsen då plockarna givit sig av. Markägaren blir ekonomiskt ansvarig för något personen inte har bidragit till själv. EU-medborgare får fritt röra sig i unionen och arbeta upp till tre månader utan arbetstillstånd.

Uppenbarligen är det många av bärplockarna som har rätt lösa kontakter med bäruppköpare, eller löften från dem de reser med till Sverige. Många vet inte vad som väntar när de kommer till Sverige. Det innebär, och är helt uppenbart, människohandel, att människor utnyttjas. Detta kan vid dålig bärtilgång, på grund av t ex dåligt bärår eller för hård konkurrens om bären, leda till stora bekymmer och en desperat situation för dem vars pengar tagit slut och som måste ha mat, drivmedel och övernattning samt pengar till hemresan. Genom en kvalitetsmärkning på bären skulle bäruppköparna kanske bli mer måna om att hjälpa till att förbättra villkoren.

Det är uppenbart oklart vem som bär ansvaret för de kostnader som uppkommer på grund av att allemansrätten missbrukas, det måste klargöras och analyseras djupare. Om inte de som skräpat ner går att finna är det t ex markägaren eller kommunen som bär ansvaret? Det är inte rimligt utan det behövs en tydlig bärplockarpolicy. Om det är markägaren som bär ansvar, borde inte avtal tecknas mellan bäruppköpare och markägare?

Kanske borde de som kommer hit från andra EU-länder för att kommersiellt plocka bär ha likartade inkomstgarantier med bäruppköpare som utomeuropeiska bärplockare? Vi vill slå vakt om allemansrätten i dess grundläggande form att med stor hänsyn till naturen kunna röra oss fritt och även plocka blommor, bär och svamp.

För att kunna slå vakt om allemansrätten och att motverka människohandel är det angeläget att komma tillrätta med ansvarsfördelningen och tydliggöra regelverket mellan markägare, polis, kommun, statliga myndigheter m fl. Regeringen bör undersöka möjligheten att säkerställa att "bärplockarna" via sina bäruppköpare får drägligt betalt och har anvisade platser att bo på.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om

? markägarens ansvar i förhållande till allemansrätten

Fel! Okänt namn på

- ? att markägaren via polisen, utan godkännande från kronofogden, ska kunna avhysa personer som campar för länge
- ? bäruppköparnas ekonomiska förhållanden gentemot bärplockarna
- ? ansvarsfördelningen mellan markägare, polis, kommun, statliga myndigheter med flera inblandade parter.

Stockholm den 3 oktober 2013

Solveig Zander (C)

Staffan Danielsson (C)